

Khrustjov

Under Nikita Sergejevitj Khrustjov (1894-1971) genopstod den politiske anekdote i Sovjetunionen. Som f.eks. denne, hvor spørgsmålet lyder, hvorfor man ikke inviterede ham med til den 23. partikongres. Og svaret: - For at der ikke skulle opstå flere anekdoter.

På trods af, at han havde hørt med i inderkredsen omkring Stalin i dennes senere år, nød Khrustjov en betydelig popularitet i befolkningen. Med sin joviale og forholdsvist åbne stil signalerede han noget fundamentalt nyt og forskelligt fra sin tilknappe og frygtede forgænger. Dertil kom, at Khrustjov i mange af sine indenrigspolitiske tiltag kom store dele af den hårdtprøvede befolkning i møde. Det gjaldt forøgelsen af boligbyggeriet og produktionen af forbrugsvarer. Og ikke mindst, da han åbnede dele af stalintidens enorme net af lejre, så tusinder af uskyldigt dømte sovjetborgere kunne vende hjem.

I 1964 var Khrustjov på officielt besøg i Danmark og blev modtaget som en velkommen gæst. På Fyn kløede den joviale russer med stråhat venstre-høvdingen Erik Eriksens køer bag øret, og i hovedstaden besøgte han i god Kennedy-stil sammen med sin fru Nina Jens Otto Krag og hans fru Helle i rækkehuset på Egernvej. Men hjemme i Moskva var kammeraterne i Partiets præsidium efterhånden godt trætt af førstesekretærens mere og mere eventyrlige påfund. Så kort efter sin hjemkomst – i oktober 1964 – blev han afsat. Og forsvandt ud i glemslen.

Under Khrustjov var der ikke blevet rejst sager om antisovjetisk virksomhed mod kunstnere eller forfattere - på trods af, at førstesekretæren ofte højrøstet og ganske grovkornet erklærede sin uenighed med dem. Blandt andet var Solsjenitsyns debutroman ”En dag i Ivan Denisovitj’s liv”, der realistisk beskriver en enkelt dag i en lejrfangens liv, og som mange betragter som forfatterens bedste bog, udkommet med partilederens udtrykkelige accept. Khrustjov yndede at gå i dialog med kunstnere, selv om mange af dem nok på baggrund af stalintidens erfaringer nok opfattede dialogen som noget ulige. Kunstneren overfor den almægtige politiske leder!

Så tillad mig at illustrere med endnu en anekdote. Khrustjov er på en abstrakt maleriudstilling i Moskva, og han spørger: - Hvad er det for en fiolet kvadrat med røde pletter? – Det er en sovjetisk fabrik og arbejdere, der skynder sig derhen. – Hvad er det for noget sækkelærred, klattet til med grønt og gult? – Det er et kollektivbrug, hvor man dyrker majs. – Men hvad er det for noget grønt noget? – Det er den nøgne Venus. – Fjern det øjeblikkeligt! - Hvad er det for en røv med ører? – Det er bare et spejl, Nikita Sergejevitj.